

LES ELECCIONS MUNICIPALS A LA LLITERA. EVOLUCIÓ HISTÒRICA I TENDÈNCIES

JOSEP ESPLUGA TRENC, ARANTXA CAPDEVILA GÓMEZ

RESUM

Des de 1979 cada quatre anys els municipis lliterans celebren unes eleccions locals que donen forma a la composició política de cada ajuntament. Ací s'analitzen quines forces polítiques han estat presents als ajuntaments de la comarca de la Llitera, quina ha estat la seua distribució de vots i de regidors, així com la seua evolució durant tot el període democràtic modern. L'anàlisi permet veure el procés pel qual l'actual sistema democràtic s'ha anat consolidant en l'àmbit local, així com observar la incidència dels cicles polítics estatal i autonòmic en la configuració política comarcal.

PARAULES CLAU

Votacions, abstenció, sistema electoral, cicles polítics, municipis

RESUMEN

Desde 1979 cada cuatro años los municipios literanos celebran unas elecciones locales que dan forma a la composición política de cada ayuntamiento. En este trabajo se analizan qué fuerzas políticas han estado presentes en los ayuntamientos de la comarca de la Llitera, cuál ha sido su distribución de votos y de concejales, así como su evolución durante todo el periodo democrático moderno. El análisis permite ver el proceso por el cual el actual sistema democrático se ha ido consolidando en el ámbito local, así como observar la incidencia de los ciclos políticos estatales y autonómicos en la configuración política comarcal.

PALABRAS CLAVE

Votaciones, abstención, sistema electoral, ciclos políticos, municipios

SUMMARY

Every four years since 1979 the municipalities of the region of La Llitera have held elections that shape the political composition of the different councils. Here we analyse the political forces present in the local councils in La Llitera, the distribution of votes and councillors, and their evolution during the modern democratic period. This analysis reveals the process by which the current democratic system has been consolidating locally and the impact of national and autonomic political cycles on the regional political panorama.

KEYWORDS

Voting, abstention, electoral system, political cycles, municipalities

1. Les eleccions locals a Espanya

En aquest text volem parlar de les eleccions municipals a la comarca de la Llitera. Cal ser conscients que a Espanya no sempre ha estat possible triar els propis representants polítics, però des de fa gaire bé quatre dècades podem escollir les persones que governen els nostres ajuntaments (entre altres coses). Per a fer-nos una idea de la singularitat del nostre període històric només cal observar que, tret de l'actual etapa, en el passat Espanya només ha experimentat dos períodes pròpiament democràtics: la curta II República (1931-1939) i la més minsa encara I República (1873-1874). La resta de l'època contemporània ha conegut règims força diversos, des de l'absolutisme de Ferran VII fins al totalitarisme militarista del general Franco, passant per tot un rosari de suposades «democràcies» censatàries, basades totes elles en deixar la gran majoria de la població al marge dels drets polítics i electorals.

Durant el període de la penúltima Restauració borbònica (1874-1923) les úniques persones que tenien dret de vot eren els veïns registrats en un cens especial (Cuadrado, 1969). L'any 1875 només podien votar els homes (no les dones) majors de 25 anys que paguessen anualment més de 25 pessetes de contribució territorial, o 50 pessetes de contribució industrial, a més dels càrrecs acadèmics, oficials militars, artistes reconeguts, mossens o funcionaris que cobressen més de dos mil pessetes l'any, i els mestres. En total això suposava menys d'un 5% de la població espanyola. Tot i això, durant el període de la Restauració els pocs votants que hi havia podien escollir els regidors del seu ajuntament, però no els alcaldes, que als municipis grans (capitals i pobles majors de 6.000 habitants) els nomenava el rei i als petits eren escollits pels regidors entre ells. L'any 1890 es va permetre la inclusió de més gent al cens en donar-se dret de vot a tots els homes majors de 25 anys amb ple ús dels seus drets civils, criteri que es va mantenir fins a la Constitució republicana de 1931 (la que autoritzà el vot de les dones), tret del parèntesi de la dictadura de Primo de Rivera (1923-1929).

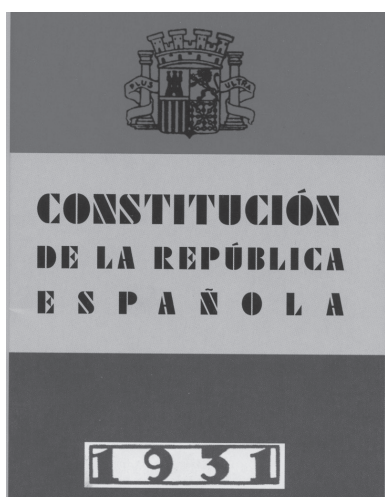

FIGURA 1: Portada de la Constitución de la República Española de 1931

En el present text ens centrarem en les eleccions municipals. Com és sabut, la proclamació de la II República va ser conseqüència d'unes eleccions municipals celebrades el 12 d'abril de 1931, però durant la seua existència no se'n van tornar a celebrar més. Només hi va haver eleccions municipals en els ajuntaments que varen impugnar les eleccions de l'abril de 1931, el 1933 a les poblacions on el govern local s'havia triat sense votació, i el gener de 1934 a Catalunya, en virtut de l'aplicació del llavors recent aprovat Estatut d'autonomia català. En el conjunt d'Espanya es va haver d'esperar a l'any 1948 per a tornar a tenir unes eleccions municipals, ja en plena dictadura del general Franco, unes eleccions molt restrictives i limitades (Canales Serrano, 2003).

Tot i que durant la dictadura franquista no es pot parlar d'eleccions democràtiques, entre 1939 i 1975 es

ELECCIONES DE CONCEJALES

Junta municipal del Censo electoral de Alcámpel

D. José María Abadía Presidente; D. José Santamaría
Vicepresidente; D. José Castillejo y D.
Florencio Castillejo Vocales,
 y D. Francisco Larull Secretario de la referida Junta municipal,

CERTIFICAMOS: Que del acta de la sesión que para la proclamación de candidatos ha celebrado esta Junta el día de la fecha con motivo de las elecciones de Concejales que han de verificarse el 5 de Abril de 1931 aparece que el Sr. D. Francisco Bualta Gena ha sido proclamado candidato a Concejál por el distrito de Alcámpel Sección 2.ª por haber justificado su derecho a serlo como comprendido en el caso ⁽¹⁾ segundo del artículo 24 de la ley Electoral de 8 de Agosto de 1907.

Y para que el interesado pueda justificar su carácter de tal candidato en todos los actos relacionados con las citadas elecciones, le expedimos y firmamos la presente certificación que le servirá de credencial para todos los efectos que la ley Electoral determina.

En Alcámpel a 5 de Abril de 1931

EL PRESIDENTE,

José M.ª Abadía

EL VICEPRESIDENTE,

LOS VOCALES,

José Castillejo

Florencio Castillejo

José Santamaría

Manuel Coll

EL SECRETARIO,

Francisco Larull

Credencial de candidato proclamado a favor de D.

(1) 1.º, 2.º o 3.º

Núm. 7.

FIGURA 2: Proclamació de candidat per a les eleccions locals d'Alcámpel el 1931

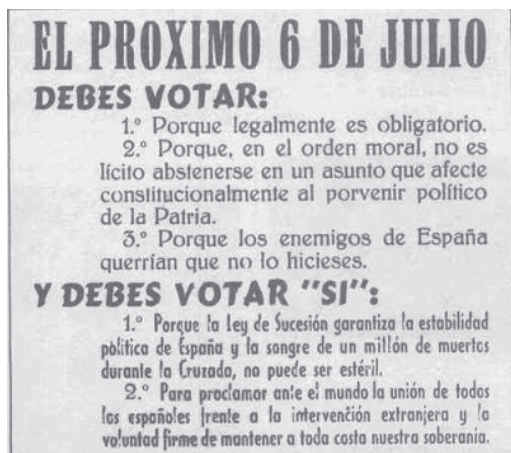

FIGURA 3: Propaganda a favor del sí en el referèndum de 1947

van convocar fins a nou eleccions municipals, a més de dues eleccions a procuradors a Corts i dos referèndums legislatius, el 1947 i el 1966 (Canales Serrano, 2003). La Llei de bases del règim local de 1945 va establir la designació governativa dels alcaldes i dels presidents de les diputacions provincials (els triava el govern directament), i establia que només podien votar els «caps de família» masculins, els quals només podien triar un terç dels regidors dels ajuntaments (l'anomenat terç familiar). Les primeres eleccions municipals del franquisme es van celebrar el 1948 i les últimes, el 1973.

Durant el franquisme, l'alcalde i dos terços dels regidors eren nomenats directament pel governador civil de la província (alguns a instàncies del Sindicat Vertical). Mitjançant les eleccions municipals els ciutadans podien triar el terç restant dels regidors, però només entre els candidats (al principi falangistes, després ja no era necessari) seleccionats pel governador civil. El 1948 només podien votar els homes caps de família (casats), mentre que el 1967 (amb l'aprovació per referèndum de la Ley Orgánica del Estado) es va permetre també el vot a les dones casades.

Un cop mort el dictador l'any 1975 i empès per la pressió social i política i pel context internacional, el règim franquista va convocar un referèndum per a la seua pròpia «reforma política» (15 desembre 1976), va autoritzar la legalització d'alguns partits i va convocar unes eleccions generals (1977) d'on va sorgir el Parlament que va elaborar una Constitució, aprovada en referèndum el 6 de desembre de 1978.

La Constitució espanyola actualment vigent (CE 1978) estableix que l'elecció dels representants polítics s'ha de realitzar mitjançant eleccions periòdiques i sufragi universal (art. 23.1), i a més s'especifica que ha de ser un «sufragi universal, lliure, igual, directe i secret» (art. 68.1 i 69.2). Aquests preceptes estan desenvolupats per la Llei orgànica 5/1985 del Règim electoral general (LOREG), que regula les eleccions al Congrés i al Senat, les eleccions municipals i les eleccions al Parlament Europeu. Aquesta Llei determina el nombre de regidors de cada municipi en funció dels habitants censats, i estableix un sistema electoral basat en llistes tancades i l'assignació de regidors pel sistema d'Hondt. A més, exigeix un llindar mínim del 5% de vots vàlids emesos, cosa que afavoreix la formació de majories i perjudica els partits menys votats. Les candidatures són proposades per partits polítics o agrupacions d'electors. En els municipis de menys de 250 habitants es vota mitjançant llistes obertes (en els menors de 100 habitants un elector pot marcar dos de tres candidats, mentre que en els que tenen entre 101 i 250 habitants es poden votar quatre dels cinc candidats d'una candidatura).

Les primeres eleccions municipals de l'actual període democràtic espanyol es van celebrar el 3 d'abril de 1979, i des d'aleshores s'han dut a terme 10 eleccions amb una periodicitat de quatre anys (vegeu taula 1).

Any	Data
1979	03 d'abril
1983	08 de maig
1987	10 de juny
1991	26 de maig
1995	28 de maig
1999	13 de juny
2003	25 de maig
2007	27 de maig
2011	22 de maig
2015	24 de maig

Taula 1: Eleccions municipals a Espanya (període democràtic actual)

Font: «Infoelectoral» (Ministerio del Interior) (www.infoelectoral.mir.es) i <http://elecciones.mir.es> per a les eleccions locals de 2015.

Per tant, el 3 d'abril de 1979, als municipis de la Llitera es van celebrar les primeres eleccions locals democràtiques des del 12 d'abril de 1931. Des d'aleshores s'han celebrat un total de 10 convocatòries electorals municipals, la darrera l'any 2015.

2. Evolució de les candidatures presentades a les eleccions municipals dels pobles de la Llitera

Durant les últimes dècades, les persones amb dret de vot residents als pobles de la Llitera han pogut triar els seus representants municipals enquadrats en diferents formacions polítiques. Algunes vegades es tractava de partits d'àmbit estatal o autonòmic, mentre que altres han format part de candidatures locals independents. Una ullada a les eleccions des del 1979 permet destacar diferents elements (vegeu taula 2).

En primer lloc, s'observa que en les primeres conteses electorals municipals s'hi van presentar moltes més formacions polítiques que en les últimes. De fet, en les eleccions de 1979, 1983 i 1987 el nombre de partits polítics va ser superior a 10 (amb 13 com a màxim el 1983), mentre que a partir de les eleccions de 1991 i fins a l'actualitat queden reduïts a la meitat (5 o 6). La disminució d'opcions polítiques pot estar relacionada amb el progressiu assentament del règim democràtic i amb la consolidació de les noves estructures de poder en l'àmbit local i els seus respectius vincles amb els cercles de poder regionals i estatals.

En segon lloc, en el període 1979-2011 a la Llitera es van presentar un total de 21 formacions polítiques diferents, de les quals 6 eren formacions d'àmbit estatal (PP, IR, PCE, PSOE, UCD i CDS),¹ 2 d'àmbit autonòmic (CHA i PAR) i 13 de caràcter independent i local. De les d'àmbit estatal, en les últimes eleccions ja només en sobreviuen 3 (el PP, el PSOE i el PCE integrat a IU), mentre que les candidatures locals independents han desaparegut totes. En definitiva, es pot concloure que el vot als municipis de la Llitera s'ha anat concentrant progressivament en unes poques opcions polítiques d'àmbit estatal i/o autonòmic. Aquest procés podria ser resultat de les dificultats que s'han anat trobant els ajuntaments gover-

¹ Vegeu a la taula 2 els significats de totes les sigles que apareixen al text.

nats per forces polítiques independents, massa desvinculades dels partits que governen a la comunitat autònoma o als organismes de l'Estat central (ministeris, diputacions, organismes autònoms, etc.).

Sigla	Partit polític	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
AP-PDP-UL AP PP	Alianza Popular-Pdo. Demócrata Popular-Unión Liberal (1983) Fed. de P. de Alianza Popular (1987) Partido Popular (1991-2011)		X	X	X	X	X	X	X	X	X
CHA	Unión Arag.-Chunta Aragonesista (1991) Chunta Aragonesista (1995-2011)				X	X	X	X	X	X	X
IR	Izquierda Republicana	X									
PCE CAA-IU IU Cambiar	Partido Comunista de España (1979, 1983) Convergencia Alternativa de Aragón - Izquierda Unida (1987, 1991) Izquierda Unida (1995-2011) Cambiar (2015)	X	X	X	X	X	X		X	X	X
PAR	Partido Aragonés Regionalista (1983-1987) Partido Aragonés (1991-2011)		X	X	X	X	X	X	X	X	X
PSOE	Partido Socialista Obrero Español	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
UCD	Unión de Centro Democrático	X									
CDS	Centro Democrático y Social		X	X	X						
C's	Ciudadanos										X
Candidatures independents locals											
ADIT	Agrupación Democrática Independiente de Tamarite	X									
AEI-E	Agrupación de Electores Independientes de Esplús						X	X			
AEIDB	Agrupación Electoral Independiente de Baells	X	X	X							
AEIV	Agrupación Electoral Independiente de Vencillón			X							
AIDSE	Agrupación Independiente de San Esteban de Litera	X									
CDE	Candidatura Democrática – Azanuy-Alins	X	X	X							
CIN	Candidatura Independiente – Azanuy-Alins	X	X	X							
CIBall	Candidatura Independiente de Balldellou		X								
CIBin	Candidatura Independiente de Binéfar		X								
CICamp	Candidatura Independiente de Camporrells		X								
CIPC	Candidatura Independiente de Peralta-Calassanç		X								
GEI	Grupo Electoral Independiente – Albelda	X	X	X							
UDIDA	Unión Democrática Independiente de Algayón	X									
Total candidatures presentades		11	13	10	6	5	6	5	5	5	6

Taula 2: Llista de candidatures presentades als pobles de la Llitera durant el període 1978-2015, per convocatòria electoral.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la pàgina web «Infoelectoral», del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es) + (<http://elecciones.mir.es>)

3. Evolució de les eleccions locals a la Llitera

A continuació farem un recorregut pels resultats de les eleccions locals als municipis de la Llitera i la seua evolució al llarg del temps.² Per a cada convocatòria electoral analitzarem quines formacions polítiques s'hi han presentat, en quins municipis, quants regidors i quants vots han obtingut, així com la seua evolució al llarg del temps.

3.1. Eleccions locals de 1979

Les primeres eleccions municipals de l'actual règim democràtic van tenir lloc l'any 1979. En aquelles eleccions als municipis de la Llitera es van presentar un total d'11 partits polítics, repartits en 25 candidatures distribuïdes pels diversos pobles. D'aquells 11 partits, 7 eren agrupacions d'electors independents d'àmbit estrictament local, mentre que els 4 restants eren partits d'àmbit nacional (IR, PCE, PSOE i UCD). La presència de tantes candidatures independents i locals podria indicar la incertesa amb què naixia la nova democràcia espanyola, que encara va necessitar un període de rodatge perquè les elits locals acabessin de saber amb quines formacions supralocals s'havien d'alinear.

En aquelles primeres eleccions, el partit amb més candidatures a la comarca va ser la UCD (que es va presentar a 8 municipis), seguida del PSOE (presentat a 5) i el PCE (a 4) (vegeu la taula 20 de l'annex). La resta de partits només van presentar una candidatura a un únic municipi en cada cas.

La majoria de les candidatures úniques van ser agrupacions d'electors «independents», que van ser presents a 5 municipis: Albelda, Baells, Sant Esteve de Llitera, Açaui-Alins (amb 2) i Tamarit de Llitera (amb 2, una d'elles formada per representants d'Algaió).

Els 4 partits polítics d'àmbit estatal que es van presentar a la comarca en aquelles eleccions van ser:

Izquierda Republicana (IR), que es va presentar només a Binèfar.

El Partido Comunista de España (PCE), que es va presentar a Alcampell, Binèfar, Camporrrells i Peralta de Calassanç.

El Partido Socialista Obrero Español (PSOE), presentat a Alcampell, Altorricó, Binèfar, Peralta de Calassanç i Sant Esteve de Llitera.

La Unión de Centro Democrático (UCD), presentada a Alcampell, Altorricó, Valldellou, Binèfar, Camporrrells, Castellonroi, Esplús i Tamarit de Llitera.

El partit polític que va obtenir més regidors en el conjunt de la Llitera en aquelles primeres eleccions municipals va ser la UCD (amb 46), seguit a molta distància pel PSOE (amb 17) i pel PCE (amb 11). Pel seu costat, les abundants candidatures independents d'àmbit municipal que es van presentar van obtenir un total de 33 regidors.

Pel que fa al nombre de vots, la seqüència és la mateixa. La formació política que va rebre més vots va ser la UCD (amb 4.492 vots), seguida pel PSOE (amb 2.173), i pel PCE (amb

² El web del Ministerio del Interior conté una pàgina anomenada «Infoelectoral» (www.infoelectoral.mir.es) amb informació referent a totes les eleccions celebrades a Espanya, entre elles les municipals. Totes les dades ací citades s'han obtingut d'aquella font.

1.123). El conjunt de candidatures independents va obtenir un total de 2.106 vots. Izquierda Republicana va obtenir 320 vots, tots ells a Binèfar.

El municipi on els electors van poder triar entre més opcions va ser Binèfar (on es van presentar fins a 4 candidatures), seguit d'Alcampell i de Tamarit de Llitera (amb 3 en cada cas) (vegeu la taula 21 de l'annex). S'observa que en alguns municipis els votants van veure reduïdes les seues opcions de vot a una única candidatura, ja que no s'hi va presentar més d'una llista. Això va passar a Albelda (on els 9 regidors van anar a parar al grup independent local GEI), a Baells (on els 7 regidors van ser de l'AEIDB), a Castellonroi, a Esplús i a Vallde-lou (on la UCD es va fer amb tots els regidors de l'Ajuntament).

FIGURA 4: Cartell genèric de les eleccions del 1979

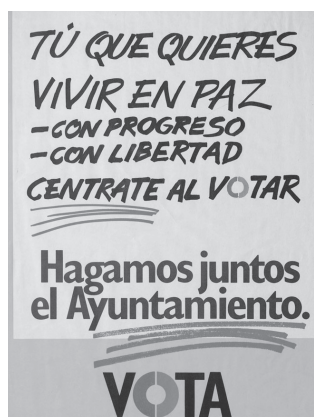

FIGURA 5: Cartell de Unión de Centro Democrático, 1979

3.2. Eleccions locals de 1983

A les segones eleccions municipals, les de 1983, ja s'observen alguns canvis rellevants respecte a les anteriors. En primer lloc, augmenta el nombre de partits polítics que s'hi presenten, així com el de les candidatures en cada municipi. Es presenten un total de 13 partits polítics (el nombre més gran de tota la sèrie d'eleccions del període democràtic), distribuïts en 32 candidatures al llarg de la comarca. D'aquests 13 partits, 8 són candidatures independents, mentre que els 5 restants són formacions d'àmbit estatal i/o autonòmic (taula 22 de l'annex).

En segon lloc, els partits ja no són exactament els mateixos. S'observa que el partit vencedor de les anteriors eleccions (UCD) ha desaparegut, i el seu lloc l'ocupen noves formacions com el CDS, AP-PDP-UL o el PAR. De les eleccions precedents només es mantenen el PSOE i el PCE, així com algunes de les agrupacions independents d'àmbit municipal.

En tercer lloc, esta vegada el partit polític amb millors resultats és el PSOE, que es va presentar a 8 municipis i va obtenir un total de 34 regidors. El segueix un partit nou, el PAR, presentat a 7 municipis amb un total de 26 regidors. A continuació ve AP-PDP-UL, presentat a 5 municipis i que va obtenir 8 regidors. Finalment, el PCE es va presentar a 2 municipis i es

va fer amb 5 regidors (tots ells a Alcampell), mentre que el CDS es presentà a 2 municipis (Baells i Valldellou), sense obtenir cap regidor.

Les 8 candidatures independents van treure un total de 32 regidors. Aquestes candidatures independents van ser presents a 7 municipis (dos més que en les eleccions anteriors): Albelda, Baells, Valldellou, Binèfar, Camporrells, Peralta de Calassanç i Açaui-Alins.

Per nombre de vots, el partit que en va obtenir més a escala comarcal és el PSOE, amb 4.428 vots, seguit del PAR (3.506 vots), la coalició AP-PDP-UL (966 vots) i el PCE (634 vots). La resta corresponen a candidatures independents d'àmbit local i al CDS (13 vots).

Binèfar és el lloc on es van presentar més partits (4 candidatures), seguit per Albelda, Alcampell, Altorricó, Valldellou, Esplús i Tamarit de Llitera (amb 3 en cada cas). A Açaui-Alins, s'hi van continuar presentant només 2 candidatures, totes dues independents. També en van tenir 2 Baells, Peralta de Calassanç i Sant Esteve de Llitera. A Camporrells només es va presentar 1 candidatura, que també era independent, mentre que a Castellonroi només es va presentar la candidatura del PAR (taula 23 de l'annex).

FIGURA 6: Sobre genèric de partits, per a les Elecciones Municipales y Autonómicas de 1983

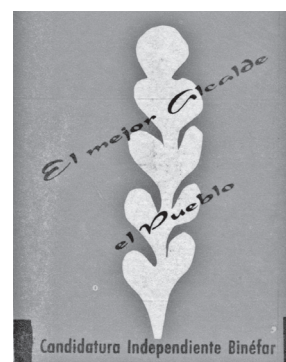

FIGURA 7: Cartell de Candidatura Independiente de Binèfar, 1983. Imatge cedida pel Centro de Recuperación de Pegatinas

3.3. Eleccions locals de 1987

Les terceres eleccions democràtiques municipals tenen lloc l'any 1987 i comporten alguns canvis al panorama. La primera cosa a destacar és que el nombre de partits que s'hi presenten es redueix a 10, distribuïts en 32 candidatures pels municipis de la comarca (taula 24 de l'annex). S'observa que les candidatures independents d'àmbit local s'han reduït a 5, de tal manera que aquesta vegada només es presenten a Albelda, a Baells, a Esplús (on hi ha una candidatura en representació de Vensilló, que aleshores encara formava part d'aquell municipi) i a Açaui-Alins (on, de nou, els dos partits que s'hi presenten són candidatures locals independents).

Les formacions polítiques d'àmbit estatal i/o autonòmic són 5: AP, CDS, PAR, PSOE i IU. En relació amb les eleccions anteriors, es mantenen el PSOE, el PAR i el CDS. En canvi, AP es presenta ara com a Federación de Partidos de Alianza Popular, mentre que el PCE s'ha

integrat a Izquierda Unida (IU) en l'àmbit estatal, i a Aragó es presenta sota les sigles CAA-IU (Convergencia Alternativa de Aragón – Izquierda Unida).

Els resultats de les eleccions de 1987 mostren que, novament, el partit que aconseguí més presència en els ajuntaments de la comarca va ser el PSOE, que, presentat a 10 municipis, va obtenir 42 regidors. El PAR es va presentar a 5 municipis i va obtenir 19 regidors, mentre que el CDS es presentà a 7 municipis i va obtenir-ne 18. IU es presentà a 4 municipis i obtingué 7 regidors. Curiosament, AP (que en les eleccions anteriors es va presentar a 5 llocs i aconseguí 8 regidors) aquesta vegada es presentà només a 1 municipi (Tamarit de Llitera), on obtingué 2 regidors.

Pel seu costat, les candidatures independents van aconseguir entre totes 17 regidors als 5 municipis on es van presentar.

En nombre de vots, la distribució és més o menys igual que el de regidors. El PSOE va obtenir 4.077 vots, seguit del PAR amb 2.812 vots, el CDS (1.580 vots), IU (1.055 vots) i AP (330 vots, tots a Tamarit de Llitera, únic lloc on es va presentar). En aquells moments, la candidatura independent de Vensilló va obtenir més vots que AP.

Esta vegada el municipi on es van presentar més partits va ser Tamarit de Llitera (amb 5 candidatures presentades), seguit d'Albelda i Binèfar (amb 4), d'Alcampell, Altorricó i Esplús (amb 3), i d'Açanui-Alins, Castellonroi i Sant Esteve de Llitera (amb 2). Encara hi ha uns quants pobles, com Baells, Valldeïllou, Camporrells i Peralta de Calassanç, on els electors només van poder votar a una única llista electoral (o votar en blanc) (taula 25 de l'annex).

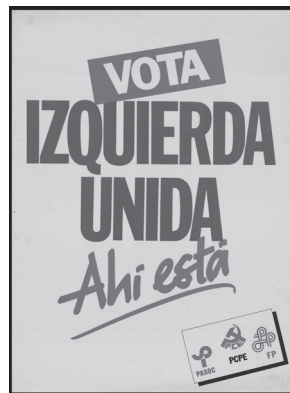

FIGURA 8: Cartell de Izquierda Unida, 1987

3.4. Eleccions locals de 1991

Les eleccions municipals de 1991 van veure una disminució dràstica de les formacions polítiques que es van presentar als municipis de la Llitera (taula 26 de l'annex), però, en canvi, va augmentar el nombre total de candidatures per municipi. S'hi va presentar un total de 6 formacions polítiques, distribuïdes en 40 candidatures entre els pobles de la comarca. Una altra novetat és que en aquestes eleccions la comarca comptava amb un municipi nou: Vensilló (que es va independitzar d'Esplús el 1989).

Una de les novetats d'aquestes eleccions és que, per primera vegada, no es va presentar cap candidatura independent a cap municipi. Aquesta vegada, totes les candidatures corresponien a partits polítics d'àmbit estatal (PSOE, PP, CDS, IU) o autonòmic (PAR, CHA).

El PSOE és el partit que va presentar més candidatures i que va obtenir més regidors. Concretament, es va presentar a 14 municipis (a tots els de la comarca, per primera vegada també) i va obtenir un total de 53 regidors. El segueix el PAR, que presentant-se a 13 municipis va obtenir un total de 39 regidors.

En aquestes eleccions també hi va haver dos partits nous. Un d'àmbit estatal, el Partido Popular (producte de la refundació d'AP), que en la seua primera contesa electoral a la comarca es va presentar a 5 municipis i va obtenir 8 regidors. L'altre partit nou era d'àmbit autonòmic, la Unión Aragonesista – Chunta Aragonesista (CHA), que en les seues primeres eleccions es va presentar a un únic municipi (Binèfar) però no va obtenir cap representació. IU, en la seua denominació aragonesa (CAA-IU) es va presentar a 5 municipis i va obtenir 7 regidors, mentre que el CDS es va presentar a 1 municipi (Binèfar) i va obtenir 1 regidor.

FIGURA 9: Cartell del Partido Aragonés Regionalista, 1991

Per nombre de vots, el partit més votat a la comarca va tornar a ser el PSOE (amb 4.851 vots), seguit del PAR (2.897 vots), el PP (1.528 vots), CAA-IU (972 vots), el CDS (347 vots) i la CHA (89 vots).

El poble on es van presentar més candidatures va ser Binèfar (amb 6), seguit d'Albelda, Sant Esteve de Llitera i Tamarit de Llitera (amb 4 en cada cas) i d'Alcampell i Peralta de Calassanç (amb 3). Tota la resta de municipis va comptar amb 2 opcions electorals (taula 27 de l'annex). Cal destacar que, per primera vegada, no hi va haver cap municipi on només es presentés una formació electoral.

3.5. Eleccions locals de 1995

Les eleccions locals de 1995 veuen com es redueix encara més el nombre de formacions polítiques. Només 5 partits polítics es presenten a les eleccions als municipis de la comarca, tots ells d'àmbit estatal (PSOE, PP, IU) i autonòmic (PAR, CHA). Aquesta vegada tampoc no hi ha espai per a les formacions independents locals (taula 28 de l'annex).

Una vegada més, el PSOE és l'única força que es presenta a tots els municipis de la comarca (14), i obté un total de 60 regidors. La segona formació política tant en candidatures presentades com en regidors obtinguts és el PAR (es presenta a 11 municipis i obté 28 regidors). En tercer lloc hi ha el PP, que es presenta a 8 municipis i obté 18 regidors. IU (esta vegada amb la denominació d'Izquierda Unida de Aragón) es presenta a 2 municipis i obté 2 regidors. La CHA es presenta a 1 municipi i no obté cap regidor.

Per nombre de vots, el partit que més n'obté en l'àmbit comarcal torna a ser el PSOE (amb 5.317 vots). Però aquesta vegada el segon més votat és el PP (amb 2.957 vots), que desplaça el PAR a la tercera posició (amb 2.180 vots). IU continua el seu descens (obté 413 vots), mentre que la CHA quasi duplica els vots obtinguts en les eleccions anteriors (145) però continua sent una força marginal i sense regidors a la comarca.

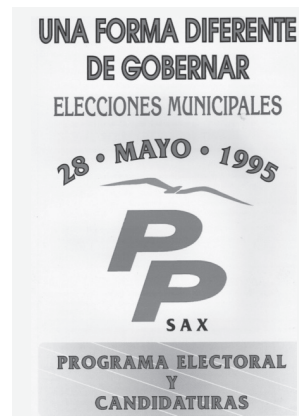

FIGURA 10: Cartell del Partido Popular, 1995

El municipi on es presenten més candidatures és Binèfar (amb 5), seguit d'Alcampell (amb 4), d'Albelda, Castellonroi, Sant Esteve de Llitera i Tamarit de Llitera (amb 3). A la resta de

pobles de la Llitera, només s'hi presenten dues candidatures (PSOE i PAR a Altorricó, Baells, Açaui-Alins i Camporrells; PSOE i PP a Esplús i Vensilló), amb l'excepció de Valldellou, on només n'hi ha una, la del PSOE (taula 29 de l'annex).

3.6. Eleccions locals de 1999

En les eleccions locals de 1999, hi participen 6 forces polítiques, que presenten un total de 40 candidatures entre els municipis de la comarca (taula 30 de l'annex). Als 5 partits de les eleccions anteriors (PSOE, PAR, PP, IU i CHA) se'ls suma esta vegada una nova candidatura independent (l'Agrupación de Electores Independientes de Esplús). Esplús ja havia tingut candidatures independents en el passat (l'Agrupació d'Independents de Vensilló, de l'any 1987), però des que aquesta localitat es va independitzar no n'havia tingut més fins a aquest any.

Pel que fa als partits d'àmbit estatal i/o autonòmic, el PSOE es presenta a 14 municipis i obté 50 regidors. En segona posició es manté el PP, que es presenta a 12 municipis i obté 27 regidors, seguit pel PAR, amb 9 municipis i 24 regidors.

En estes eleccions per primera vegada IU no obté cap regidor (tot i haver-se presentat a 3 municipis: Alcampell, Binèfar i Tamarit de Llitera), mentre que la CHA continua el seu lent ritme ascendent i per primer cop obté un regidor (a Binèfar, únic municipi on es presenta).

Pel que fa a nombre de vots, la seqüència és molt similar al pes per regidors. La formació política que n'obté més és el PSOE (4.441 vots), seguida del PP (3.121 vots) i pel PAR (2.075 vots). A força distància se situen la CHA (322 vots) i IU (297 vots).

El municipi al qual es presenten més candidatures és Binèfar (amb 5), seguit per Alcampell i Tamarit de Llitera (amb 4 en cada cas), i per Albelda, Altorricó, Açaui-Alins, Baells, Esplús i Peralta de Calassanç (amb 3). A Camporrells, Castellonroi, Sant Esteve de Llitera i Vensilló, només s'hi presenten 2 candidatures. L'únic municipi on només es presenta un partit és Valldellou, on tan sols presenta llista el PSOE (taula 31 de l'annex).

3.7. Eleccions locals de 2003

A les eleccions municipals del 2003 es presenten 5 formacions polítiques, 4 d'elles d'àmbit estatal i/o autonòmic (PSOE, PP, PAR i CHA) i 1 d'àmbit local (l'Agrupación de Electores Independientes de Esplús) (taula 32 de l'annex). En relació amb la contesa anterior desapareix IU, un partit històric que havia estat present des de les primeres eleccions, que ara no presenta candidatura a cap municipi.

El partit que es presenta a més poblacions és el PSOE, amb candidatures a 14 municipis, on obté un total de 49 regidors. El segueixen el PAR, amb candidatures presentades a 10 municipis, de les quals obté 27 regidors, i el PP, que es presenta a 13 municipis i obté 22 regidors.

FIGURA 11: Cartell de la Agrupación de Electores Independientes de Esplús, 1999

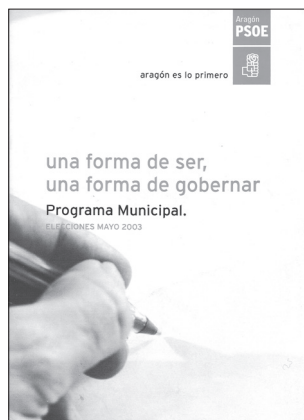

FIGURA 12: Programa Municipal del Partido Socialista Obrero Español, 2003

triar entre 2 candidatures presentades. Esta vegada fins i tot a Valldellou hi ha 2 opcions (taula 33 de l'annex).

3.8. Eleccions locals de 2007

A les eleccions locals de 2007, s'hi presenten un total de 5 forces polítiques (taula 34 de l'annex). Aquesta vegada no hi ha cap candidatura independent d'àmbit local, i tots els partits que s'hi presenten són formacions polítiques d'àmbit estatal i/o autonòmic: PSOE, PAR, PP, IU-A i CHA. El PSOE presenta candidatures a 14 municipis de la comarca i obté 58 regidors. El PAR es presenta a 11 municipis i obté 24 regidors, mentre que el PP es presenta a 13 municipis i obté 18 regidors. La CHA fa un esforç considerable per ampliar el seu radi d'acció i aquesta vegada es presenta a 8 municipis, però només obté 2 regidors. Un partit que havia desaparegut del mapa electoral en les darreres eleccions és IU, que aquesta vegada intenta tornar a presentar-se a un municipi (Binèfar) però no obté cap regidor.

El PSOE continua sent la força política que obté més vots en l'àmbit comarcal (4.984 vots), seguida pel PP (2.575 vots), pel PAR (1.563 vots), per la CHA (621 vots) i per IU-A (265 vots).

El municipi on es presenten més candidatures és Binèfar (amb 5), seguit d'Albelda, Açaui-Alins, Baells, Valldellou i Sant Esteve de Llitera (amb 4), i d'Alcampell, Altorricó, Camporrells i Castellonroi (amb 3 candidatures), mentre que la resta de municipis compten amb 2 candidatures cadascun (taula 35 de l'annex). Cal destacar que Valldellou passa de tenir durant moltes eleccions una única candidatura a tenir-ne 4 en esta ocasió (tot i que 2 d'elles quasi no obtenen vots).

La CHA, que en les ocasions anteriors només s'havia presentat a Binèfar, per primera vegada es presenta a 3 municipis lliterans (Binèfar, Sant Esteve de Llitera i Tamarit de Llitera), tot obtenint un total de 4 regidors. L'Agrupación de Electores Independientes de Esplús, òbviament, només es presenta al poble homònim i obté 2 regidors.

Pel que fa a nombre de vots, el partit majoritari a escala comarcal continua sent el PSOE (amb 4.774 vots), seguit pel PP (amb 3.038 vots), pel PAR (amb 1.947 vots) i per la CHA (837 vots).

Els municipis on es presenten més candidatures diferents són Binèfar, Sant Esteve de Llitera i Tamarit de Llitera (amb 4 en cada cas), seguits per Albelda, Alcampell, Açaui-Alins, Baells, Castellonroi, Esplús i Peralta de Calassanç (amb 3 en cada cas), i per la resta de municipis on els electors poden

FIGURA 13: Cartell del PSOE, Esplús 2007

3.9. Eleccions locals de 2011

En estes eleccions, s'hi van presentar 5 formacions polítiques, totes elles d'àmbit estatal (PP, PSOE, IU) i autonòmic (CHA i PAR), repartides en 46 candidatures entre els diversos pobles de la comarca (taula 36 de l'annex).

El PSOE va presentar candidatures a 14 municipis i va obtenir un total de 52 regidors. El PP es presentà també a 14 municipis de la comarca (la vegada que més), tot obtenint 27 regidors. El PAR es va presentar a 11 municipis i obtingué 19 regidors. La CHA es presentà a 6 municipis i va obtenir 2 regidors (un a Albelda i un altre a Tamarit de Llitera). IU es presentà només al municipi de Binèfar però sense aconseguir representació municipal.

Per nombre de vots, el PSOE va tornar a ser el més votat en el conjunt de la comarca (va obtenir 4.291 vots), seguit del PP, que reduïa la distància (amb 3.349 vots), del PAR (1.588 vots), la CHA (474 vots) i IU (227 vots).

El municipi on es van presentar més candidatures va ser Binèfar (amb 5), seguit d'Albelda, Açaui-Alins, Valldellou, Camporrells i Tamarit de Llitera (amb 4), d'Alcampell, Altorricó, Baells, Castellonroi i Peralta de Calassanç (amb 3), i la resta de pobles (Esplús, Sant Esteve de Llitera i Vensilló) amb 2 candidatures (PSOE i PP) en cada cas (taula 37 de l'annex).

FIGURA 14: Cartell de la Chunta Aragonesista, 2011

3.10. Eleccions locals de 2015

A les eleccions de 2015, s'hi van presentar 6 formacions polítiques, cap d'elles d'àmbit local sinó d'àmbit estatal (PP, PSOE, IU, C's) i autonòmic (CHA, PAR). IU es presentà a alguns pobles d'Aragó en coalició amb altres partits i plataformes ciutadanes sota les sigles de Cambiar. I un nou partit d'àmbit estatal va fer per primera vegada la seva aparició, Ciudadanos (C's), a Tamarit de Llitera. En el conjunt de la comarca es va presentar un total de 46 candidatures (el mateix nombre que en les eleccions anteriors).

FIGURA 15: Cartell de l'acte de presentació de Canviar Albelda, 2015

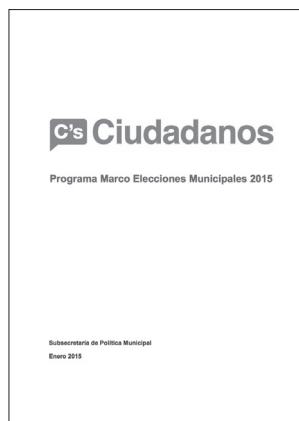

FIGURA 16: Portada del programa para las Elecciones Municipales de Ciudadanos, 2015

El PSOE és el partit que presenta més candidatures (14), seguit pel PP (13), el PAR (9), la CHA (6), Cambiar (3) i Ciudadanos (1). Pel que fa a regidors, el PSOE n'obté 59, a gran distància del segon, que és el PP, amb 20 regidors, seguit pel PAR, amb 14, Cambiar, amb 3, i la CHA, amb 2.

En nombre de vots, el PSOE és el partit més votat, amb 4.135 vots, seguit a distància pel PP, amb 2.532 vots; Cambiar, amb 1.090; el PAR, amb 915; la CHA, amb 288, i Ciudadanos, amb 113.

Els municipis on es presenten més candidatures són Binèfar i Tamarit de Llitera, amb 5 en cadascun, seguits d'Albelda, Alcampell, Açañui-Alins i Valldellou, amb 4; d'Altorricó, Baells, Camporrells, Castellonroi i Peralta de Calassanç, amb 3, i d'Esplús i Vensilló, amb 2. Sorprenentment, a Sant Esteve de Llitera només es presenta una única candidatura (PSOE).

4. Evolució de la representació política dels diferents partits als municipis de la Llitera

Els vots obtinguts per cada formació política en les eleccions municipals es tradueixen posteriorment en un determinat nombre de representants als respectius consells municipals (regidors), els quals, al seu torn, s'ocupen d'escollir l'alcalde. L'assignació de regidors es fa mitjançant la llei d'Hondt, un procediment establert a la LOREG (Ley Orgánica del Régimen Electoral General) que afavoreix els partits que obtenen major nombre de vots i penalitza els que n'obtenen menys.

En les primeres eleccions, el partit que va obtenir més representants als ajuntaments llietersans va ser la UCD (amb 46 regidors), però les turbulentes circumstàncies que va viure aquest partit en l'àmbit estatal van comportar la seva dissolució, de tal manera que en les segones eleccions locals aquell partit ja no existia i els seus votants van haver d'optar per altres forces més o menys afins (com el CDS, AP o el PAR).

Les agitated circumstàncies del país en aquella època, amb un intent de cop militar pel mig (el 23 de febrer de 1981), el contundent triomf del PSOE a les eleccions generals del 1982 i la desaparició de la UCD van tenir un notable impacte en el canvi de panorama polític de les eleccions municipals de 1983 (Bonsón, 1997). Així, les segones eleccions locals a la Llitera van veure, per la banda dreta, la irrupció amb força del PAR (que va obtenir 26 regidors la primera vegada que es va presentar) i la tímida aparició de la coalició d'AP (que va obtenir 8 regidors); i, per la banda esquerra, la imparable ascensió del PSOE (que va duplicar el nombre de regidors que tenia: va passar de 17 a 34), i el declivi del PCE (que va perdre la meitat els seus regidors a la comarca: va passar d'11 a 5). És en aquesta convocatòria electoral quan es van començar a posar els fonaments del que seran les formacions polítiques hegemòniques a la Llitera durant les dècades següents.

A partir d'aquella convocatòria, el gruix de regidors i de vots aniran a parar bàsicament a tres partits polítics: el PSOE, el PAR i el PP. Els altres tres partits que es mantenen (però en un segon pla) durant diverses legislatures són la CHA, el PCE i la UCD, amb la seua seqüela,

el CDS. En les eleccions del 2015 torna a sorgir IU en coalició amb plataformes ciutadanes sota el paraigua de Cambiar.

El PSOE ha estat des d'aleshores el partit que ha aconseguit un major nombre de regidors, amb una progressió ascendent fins al 1995 (quan va obtenir un total de 60 dels 108 regidors que s'escollien a la comarca en aquelles dates), seguit d'una lleu disminució que tornarà a recuperar el 2007 (quan va aconseguir 58 dels 102 regidors comarcals) i el 2015 (59 de 98). El PSOE ha aconseguit mantenir durant les darreres dècades més de la meitat dels regidors comarcals.

El PAR ha tingut una evolució més irregular, tot passant de la bona marca dels 26 regidors de les seues primeres eleccions (1983) als 19 de les eleccions següents (1987), per gairebé duplicar-los en la tercera convocatòria electoral (39 regidors el 1991), perdre'n la quarta part a la següent convocatòria (28 regidors el 1995) i anar-se mantenint entre 24-27 regidors durant les següents cites electorals, i fins i tot baixar a 19 en la convocatòria del 2011 i a 14 en la del 2015. En qualsevol cas, es tracta d'un partit que al llarg de les darreres tres dècades ha mantingut una proporció del 20-30% dels regidors comarcals. En la legislatura de 1991 és quan va obtenir la seua millor marca, amb 39 regidors sobre el total de 108 regidors comarcals.

El PP, un partit que durant la darrera dècada i mitja ha obtingut entre el 20-30% del total de regidors comarcals, no va aconseguir agafar embranzida fins a molt avançada la dècada dels noranta, quan va aconseguir passar de 8 regidors (1991) a 18 (el 1995) i a 27 (el 1999). Ja entrats al segle XXI, el PP observa una tendència pendular: a la baixa fins a perdre la tercera part dels regidors el 2007 per recuperar-los el 2011 i retornar als nivells de 1999 (27 regidors és la seua millor marca, però el 2011 tenia més valor perquè el nombre de regidors comarcals havia disminuït de 104 a 100). El 2015 tornà a perdre'n fins a quedar-se als nivells de 2003-2007 (al voltant de 20 regidors).

La resta de partits són molt més minoritaris en termes de regidors i vots obtinguts en l'evolució comarcal. Un partit històric com el PCE, posteriorment integrat en la federació IU i en les darreres eleccions a Cambiar, manté una presència simbòlica important als inicis del període democràtic, amb al voltant dels 7 regidors en diversos ajuntaments llieters durant un parell de dècades (entre 1979 i 1999), però el canvi de cicle polític que s'obre a mitjans dels anys noranta, amb la primera victòria del PP a les eleccions generals i l'enfonsament del PSOE, genera un context advers per a aquesta formació política, que a partir de 1999 es quedarà sense representació municipal a la comarca. Tot i que durant la darrera dècada s'havia continuat presentant en algun municipi (Binèfar), no havia aconseguit cap regidor, fins que en les eleccions de 2015 va obtenir-ne 5 (2 a Albelda i 3 a Binèfar).

En termes històrics, cal fer esment també del CDS, teòric hereu de l'extinta UCD, i que en la segona meitat dels anys vuitanta va arribar a tenir gairebé un 20% dels regidors llieters, però que principis dels noranta va desaparèixer pràcticament del tot de l'escena comarcal.

Un partit emergent és la CHA, que es va implantar a la Llitera a partir de les eleccions de 1999, quan va obtenir un regidor a Binèfar, i que s'ha mantingut a nivells testimonials però simbòlicament rellevants durant les següents convocatòries electorals. En les eleccions del 2015 es quedà sense representació a la comarca.

	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
AP-PDP-UL AP PP		8	2	8	18	28	22	18	27	20
CHA						1	4	2	2	0
IR	1									
PCE CAA-IU IU	11	5	7	7	2					5
PAR		26	19	39	28	24	27	24	19	14
PSOE	17	34	42	53	60	49	49	58	52	59
UCD	46									
CDS			18	1						
ADIT (Tamarit de Llitera)	4									
AEI-E (Esplús)						2	2			
AEIDB (Baells)	7	5	5							
AEIV (Vensilló)			3							
AIDSE (Sant Esteve de Ll.)	4									
CDE (Açanui-Alins)	5	5	2							
CIN (Açanui-Alins)	2	2	5							
CIBall (Valldellou)		5								
CIBin (Binèfar)										
CICa. (Camporrells)		7								
CIPC (Peralta de Cal.)		4								
GEI (Albelda)	9	4	2							
UDIDA (Algaió)	1									
Total regidors	107	105	105	108	108	104	104	102	100	

Taula 3: Regidors obtinguts per formació política. Resultats globals comarcals (1979-2015).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior, www.infoelectoral.mir.es i <http://elecciones.mir.es>

	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
AP-PDP-UL AP PP	-	966	330	1.528	2.957	3.121	3.038	2.575	3.349	2.532
CHA	-	-	-	89	145	322	837	621	474	288
IR	320									
PCE CAA-IU IU Cambiar	1.123	634	1.055	972	413	297	-	265	227	1.090

	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
PAR	-	3.506	2.812	2.897	2.180	2.075	1.947	1.563	1.588	915
PSOE	2.173	4.428	4.077	4.851	5.317	4.441	4.774	4.984	4.291	4.135
UCD	4.492									
CDS		13	1.580	347						
C's										113
ADIT (Tamarit de Llitera)	852									
AEI-E (Esplús)						140	125			
AEIDB (Baells)	99	97	79							
AEIV (Vensilló)			332							
AIDSE (St. Esteve de Ll.)	278									
CDE (Açanui-Alins)	113	128	55							
CIN (Açanui-Alins)	62	60	112							
ClBall (Valldellou)		138								
ClBin (Binèfar)		214								
CIC (Camporrells)		148								
CIPC (Peralta de Cal.)		162								
GEI (Albelda)	380	251	109							
UDIDA (Algaió)	322									
Total vots	10.214	10.745	10.541	10.684	11.012	10.396	10.721	10.008	9.929	

Taula 4: Vots obtinguts per formació política. Resultats globals comarcals (1979-2015).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior, www.infoelectoral.mir.es i <http://elecciones.mir.es>

5. La importància dels que no voten

A les convocatòries electorals dels municipis de la Llitera hi ha una determinada proporció de persones que, tot i tenir-hi dret, decideixen abstenir-se i no votar. A la taula 5 es presenten les dades d'abstenció per municipis al llarg de tot el període. S'observa que, en general, l'abstenció presenta una tendència descendent en la majoria dels municipis, amb la notable excepció dels dos pobles més grans (Binèfar i Tamarit de Llitera).

Si durant les primeres convocatòries la proporció d'abstenció als municipis lliterans solia superar la dels àmbits provincials, autonòmic i estatal, des de la segona meitat dels anys noranta aquesta relació s'ha invertit considerablement (amb l'excepció esmentada de Binèfar i Tamarit de Llitera). Es podria dir, per tant, que els habitants de la Llitera presenten uns nivells de participació electoral més elevats que la mitjana provincial, autonòmica i estatal, cosa que podria denotar una major confiança en el sistema polític (almenys a escala municipal), que els porta a implicar-se més en l'elecció dels seus representants locals.

Com s'ha comentat, les úniques excepcions a la tendència a la baixa de l'abstenció són Binèfar i Tamarit de Llitera. A Binèfar es dona una situació inversa a la resta de la comarca, ja que és a partir de finals dels anys noranta quan la proporció d'abstenció augmenta i es manté força elevada durant la primera dècada del segle XXI (només torna a baixar en les eleccions

del 2011). A Tamarit de Llitera, en canvi, l'abstenció electoral s'ha mantingut en uns nivells relativament alts al llarg de tot el període democràtic, amb algunes lleus pujades i baixades.

En les dues primeres convocatòries electorals (1979 i 1983), la majoria dels municipis de la Llitera presenten uns percentatges d'abstenció molt elevats, en alguns casos superiors al 50% (com el 59% d'Albelda, el 57% de Baells, el 52% de Camporrells, el 54% de Peralta de Calassanç o el 64% de Castellonroi). El cas de Castellonroi és singular, perquè en aquells dies era el poble amb la major proporció d'abstencionisme, amb uns percentatges inusitats (del 75% el 1983, un any en què només va anar a votar un de cada quatre electors), però a partir de 1987 es converteix en el lloc amb menor abstenció de la comarca, sempre per sota del 20% (amb uns percentatges que no arriben ni a la meitat de la mitjana provincial, autonòmica o estatal). Una situació similar es dona també a Camporrells, que parteix d'una abstenció electoral altíssima però que des de les eleccions de 1991 disminueix de manera dràstica i es manté en nivells inferiors a les mitjanes de referència durant la resta de legislatures. El tercer poble de la Llitera que durant els anys noranta manté una abstenció força baixa és Vensilló, que vota per primera vegada com a municipi independent l'any 1991.

Durant les convocatòries electorals del segle XXI, els percentatges d'abstenció disminueixen a pràcticament tots els municipis lliterans, situant-se en els nivells històrics més baixos. Fins i tot en els casos de Binèfar i Tamarit de Llitera, el 2011 es redueix l'abstenció respecte al 2007 i respecte a convocatòries anteriors (si bé el 2015 torna a pujar lleugerament).

	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
Albelda	59%	39%	35%	29%	24%	27%	22%	25%	26%	24%
Alcampell	31%	29%	30%	27%	29%	25%	20%	23%	19%	23%
Altorrícó	33%	29%	32%	39%	34%	30%	28%	26%	25%	28%
Açanui / Alins	41%	31%	32%	23%	22%	27%	16%	15%	16%	13%
Baells	57%	39%	46%	45%	32%	29%	24%	22%	27%	25%
Valldellou	35%	12%	30%	25%	28%	29%	33%	19%	11%	9%
Binèfar	31%	35%	35%	35%	31%	40%	42%	37%	32%	37%
Camporrells	52%	51%	40%	12%	16%	19%	21%	27%	26%	26%
Castellonroi	64%	75%	19%	14%	13%	19%	16%	14%	15%	13%
Esplús	44%	31%	24%	26%	26%	27%	25%	25%	18%	26%
Peralta de Calassanç	54%	44%	37%	27%	31%	24%	22%	18%	19%	23%
Sant Esteve de Llitera	29%	27%	22%	21%	21%	22%	21%	17%	18%	26%
Tamarit de Llitera	32%	37%	34%	38%	33%	36%	32%	37%	36%	37%
Vensilló	-	-	-	15%	19%	23%	21%	27%	18%	26%
	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
Oscà	35%	33%	30%	32%	27%	32%	27%	31%	29%	31%
Aragó	39%	35%	30%	36%	29%	35%	29%	34%	31%	32%
Espanya	37%	35%	31%	37%	30%	36%	32%	36%	34%	35%

Taula 5: Abstenció als municipis de la Llitera durant el període 1979-2015 (percentatges). Les caselles ombrejades indiquen una abstenció superior al 35% (ací considerada alta), i els nombres en negreta, inferior al 20% (considerada molt baixa).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior, www.infoelectoral.mir.es i <http://elecciones.mir.es>

6. Evolució dels resultats electorals per municipis

En aquest apartat farem una breu descripció dels trets més destacats en l'evolució dels resultats electorals a cada municipi de la Llitera. Ens fixarem només en l'evolució del nombre de regidors obtinguts per cada força política.

A Albelda (taula 6), en les primeres eleccions tots els regidors de l'Ajuntament van ser del Grupo de Electores Independientes, una candidatura local amb representació al consell municipal durant tres legislatures seguides, si bé cada vegada amb menor força. A partir de la quarta legislatura (1991) el PAR i el PSOE es consoliden com les forces principals. Albelda, a més, té la singularitat de tenir una escassa presència de regidors del PP, un dels partits hegemònics en el conjunt comarcal durant bona part del període democràtic. També destaca per tenir des de les eleccions de 2011 un regidor de la CHA, una força rellevant a l'Aragó però històricament marginal a la comarca de la Llitera.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
CAA-IU ¹			2	1						2
CDS			1							
CHA									1	
GEI / INDEP	9	4	2							
PAR				4	5	4	4	2	2	
PP ²		2		1						2
PSOE		3	4	3	4	3	3	5	4	3
Total	9	9	9	9	9	7	7	7	7	7

Taula 6: Evolució dels resultats electorals a Albelda (regidors per partit)

¹ Canviar Albelda el 2015; ² AP-PDP-UL el 1983

D'Alcampell (taula 7) cal assenyalar el notable pes del PCE/IU durant les primeres quatre legislatures, cosa poc freqüent en el conjunt dels municipis comarcals (i de més enllà). Durant tot aquell període el PAR i el PSOE es repartien a proporcions més o menys similars els pocs regidors restants, però a partir de mitjan anys noranta, el PSOE inicia el seu ascens i el PAR pateix una disminució considerable. El PP obté una notable representació en les legislatures de 1995 i 1999, però després la seva presència es redueix a proporcions similars a la del PAR. Ja entrats al segle XXI, els representants municipals provenen únicament dels tres partits principals en l'àmbit comarcal i aragonès, PAR, PP i PSOE, si bé en les tres últimes legislatures aquest darrer ha estat l'hegemònic.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
PAR		2	3	3	2		1	1	1	1
PCE - CAA-IU	3	5	4	5	1					
PP					3	4	1	1	1	1
PSOE	2	2	2	1	3	3	5	5	5	5
UCD	4									
Total	9	9	9	9	9	7	7	7	7	7

Taula 7: Evolució dels resultats electorals a Alcampell (regidors per partit)

Altorricó (taula 8) és un cas singular a causa de l'incontestable domini del PSOE en vuit de les nou convocatòries electorals realitzades. Només en les primeres eleccions va guanyar un partit diferent (la UCD), però, en dissoldre's, els partits que podien recollir la seua herència ideològica i electoral fins ara no han aconseguit arribar a sumar una majoria en el consell municipal.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
PAR		1	3	2	2	2	1	1		
PP ¹		2						2	3	3
PSOE	4	6	6	7	7	7	8	6	6	6
UCD	5									
Total	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

Taula 8: Evolució dels resultats electorals a Altorricó (regidors per partit)

¹ AP-PDP-UL el 1983

A les tres primeres convocatòries electorals a Açaui-Alins, només s'hi van presentar candidatures locals independents (taula 9). Es tracta de dues candidatures independents molt longeves, que van aconseguir mantenir-se en actiu fins a unes dates molt avançades del període democràtic modern. No va ser fins als anys noranta que van ser substituïdes per dos partits d'àmbit supralocal, el PAR i el PSOE, úniques forces polítiques que posteriorment s'han mantingut presents al consell municipal durant dècades. No ha estat fins a les darreres eleccions que una força política fins aleshores absent, el PP, s'ha fet un lloc al consistori.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
CDE	5	5	5							
CIN	2	2	2							
PAR				4	3	3	4	4	3	3
PP									1	
PSOE				1	2	2	1	1	1	2
Total	7	7	7	5	5	5	5	5	5	5

Taula 9: Evolució dels resultats electorals a Açaui-Alins (regidors per partit)

Baells (taula 10) presenta la peculiaritat que a les tres primeres convocatòries electorals només hi va concórrer una única força política, la candidatura local independent AEIDB (Agrupación Electoral Independiente de Baells). A partir dels anys noranta aquella força independent es va dissoldre i va donar pas a l'aparició de dos partits polítics, el PAR i el PSOE, que posteriorment es van convertir en les forces hegemòniques, amb predomini de la primera. El PP va tenir una presència notable en les eleccions de 1999 i 2003, però ni abans ni després ha aconseguit representació al consell municipal.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
AEIDB	7	5	5							
PAR				2	3	2	2	4	4	4
PP						2	2			
PSOE				3	2	1	1	1	1	1
Total	7	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Taula 10: Evolució dels resultats electorals a Baells (regidors per partit)

A Binèfar (taula 11), després dels clàssics i inestables resultats de les primeres eleccions, es consoliden dues forces polítiques, el PAR i el PSOE, que protagonitzen tota la primera dècada democràtica, amb el PSOE sempre en primer lloc. Però, a partir de la segona meitat de la dècada dels noranta, el PP irromp amb força i es manté sempre en uns nivells propers als del PSOE, fins que en les eleccions del 2011 aconseguix l'empat. Mentrestant, el PAR, que portava una llarga trajectòria descendent, inverteix la tendència en els darrers anys, però sense aconseguir assolir el nombre de regidors de PSOE i PP. Una altra característica remarcable de Binèfar és la presència del PCE/IU durant les primeres dues dècades democràtiques, un partit que a partir de les eleccions de 1999 deixa de tenir presència al consistori. És en aquesta mateixa convocatòria de 1999 quan la CHA obté un regidor, que aconseguix mantenir durant tres legislatures seguides. Cal destacar també la presència del CDS en les legislatures de 1987 i 1991, i d'IR en la primera legislatura.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
CDS			3	1						
CHA						1	1	1		
IR	1									
PAR		5	4	2	1	1	1	2	3	1
IU ¹	2		1	1	1					3
PP				3	5	5	5	4	5	5
PSOE	4	8	5	6	6	6	6	6	5	4
UCD	6									
Total	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13

Taula 11: Evolució dels resultats electorals a Binèfar (regidors per partit)

¹ PCE el 1979 i 1983; CCA-IU el 1987 i 1991; Cambiar Binèfar el 2015.

Camporrells (taula 12) passa de tenir un consistori compost pel PCE i la UCD en les primeres eleccions a un ajuntament format per un únic partit polític (una candidatura local independent) en les segones, i a una situació similar però amb tots els regidors del CDS en les terceres eleccions. A partir de la quarta convocatòria electoral (1991) es configura un ajuntament format per dues forces polítiques (PSOE principalment, amb el PAR i el PP com a rivals alternatius), assolint així una composició més similar a la resta de la comarca i de la comunitat autònoma. No obstant això, a partir de les eleccions de 2007 torna a comptar amb un ajuntament monocolor, esta vegada només amb representants del PSOE, cosa que no deixa de resultar curiosa.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
CDS			7							
INDEP		7								
PAR				3	1					
PCE	3									
PP						2	2			
PSOE				4	6	5	5	5	5	5
UCD	4									
Total	7	7	7	7	7	7	7	5	5	5

Taula 12: Evolució dels resultats electorals a Camporrells (regidors per partit)

Castellonroi (taula 13) té un consell municipal monocolor durant les dues primeres eleccions. Primer tots els regidors són de la UCD i després tots són del PAR. A la tercera convocatòria electoral, els regidors es divideixen entre el CDS i el PSOE. El PSOE manté des d'aleshores una representació a l'Ajuntament amb suau tendència descendent, que es recupera en les eleccions de 2015. El CDS desapareix i la llista més votada passa a ser el PAR, que des d'aleshores conserva una rellevant representació. El PP apareix fugaçment en la legislatura de 1995, després desapareix per tornar a emergir amb força creixent a partir de 2007 i tornar a baixar el 2015.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
CDS			4							
PAR		7		4	4	5	5	3	3	3
PP					1			2	3	1
PSOE			3	3	2	2	2	2	1	3
UCD	7									
Total	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7

Taula 13: Evolució dels resultats electorals a Castellonroi (regidors per partit)

A les primeres eleccions a Esplús (taula 14) tots els regidors eren d'un mateix partit (UCD), però a partir de les segones els vots es distribueixen entre les 3 forces hegemòniques (PAR, PP i PSOE). El PSOE és el que obté major nombre de regidors, situació que manté durant quatre legislatures seguides, fins que el 1999 queda en minoria, situació que es manté fins a les penúltimes eleccions. El PAR i el PP tenen una curiosa evolució, de tal manera que en la tercera legislatura (1987) desapareixen del consistori en favor del CDS i de l'Agrupació d'Electors Independents de Vensilló (AEIV). En la quarta legislatura aquestes dues forces polítiques desapareixen i el PAR reapareix, però el PP no. En la cinquena passa el contrari, el PAR desapareix i reapareix el PP, que es manté amb proporcions similars des de les eleccions de 1995 fins a les del 2011, per baixar a les del 2015. És curiós observar que a Esplús apareix una nova candidatura d'electors independents (Agrupación de Electores Independientes de Esplús) amb representació a l'Ajuntament durant les legislatures de 1999 i 2003.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
AEI-E						2	2			
AEIV (INDEP)			3							
CDS			2							
PAR		2		3						
PP ¹		2			3	4	3	3	3	2
PSOE		5	4	4	4	1	2	4	4	5
UCD	9									
Total	9	9	9	7	7	7	7	7	7	7

Taula 14: Evolució dels resultats electorals a Esplús (regidors per partit)

¹ AP-PDP-UL

A Peralta de Calassanç (que inclou Peralta de la Sal, Calassanç, Gavasa i Quatrecoç) (taula 15) hi ha durant tot el període democràtic només dos partits representats al consell municipal (amb l'única excepció de 1999, quan el PP aconsegueix un regidor). En la primera legislatura el PSOE és el partit predominant, seguit de prop pel PCE. En la segona legislatura el PSOE perd un regidor i apareix una candidatura local independent que es fa amb la majoria. Curiosament, aquesta candidatura desapareix per a la tercera legislatura i el PSOE es converteix en l'únic partit amb presència al consistori. A partir de 1991 el PAR obté una representació que anirà augmentant durant les dues dècades següents, de manera que esdevindrà el partit majoritari ja entrats al segle XXI. En les darreres eleccions es gira la truita i el PSOE torna a ser majoritari (no ho era des del 1995).

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
INDEP		4								
PAR				2	2	3	5	5	4	2
PCE	3									
PP						1				
PSOE	4	3	7	5	5	3	2	2	1	3
Total	7	7	7	7	7	7	7	7	5	5

Taula 15: Evolució dels resultats electorals a Peralta de Calassanç (regidors per partit)

A Sant Esteve de Llitera (taula 16), en la primera legislatura una agrupació independent (Agrupación Independiente de San Esteban de Litera) va obtenir la majoria dels regidors, mentre que el PSOE es va quedar amb la resta. Aquella candidatura independent només va existir en aquella legislatura, i tot sembla indicar que en la segona els seus vots van anar a parar al PAR, que es va mantenir com a primera força durant tres legislatures seguides, fins que l'aparició del PP va generar un canvi de cicle que va portar a la desaparició del PAR en la legislatura de 1999, mentre que el PP va passar a ser la força política amb major presència a l'Ajuntament. El PSOE va mantenir més o menys els mateixos resultats durant tot aquest període (1979-1999) i, de fet, és l'únic partit que ha tingut presència a l'Ajuntament durant totes les convocatòries electorals fins a avui dia. En les eleccions de 2003 hi va haver un daltabaix considerable i el vot va quedar molt repartit entre els quatre partits que s'hi van presentar (PSOE, PAR, PP i, per primera vegada, la CHA, que va obtenir 2 regidors). Aquesta dispersió es veu dràsticament reduïda en les següents convocatòries electorals, on només queden dos partits, el PP i el PSOE, aquest darrer amb una majoria molt folgada. Es dona l'estranya circumstància que en les eleccions de 2015 el PSOE és l'únic partit que hi presenta candidatura, i lògicament n'obté tots els regidors.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
AIDSE	4									
CHA							2			
PAR		4	4	5	3		2			
PP					1	4	2	1	1	
PSOE	3	3	3	2	3	3	1	6	6	7
Total	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7

Taula 16: Evolució dels resultats electorals a Sant Esteve de Llitera (regidors per partit)

A Tamarit de Llitera, en les primeres eleccions els regidors es reparteixen entre la UCD i dues candidatures locals independents (una d'elles d'Algaió) (taula 17). En canvi, en la segona legislatura hi ha una transformació radical del panorama de partits i els que obtenen representació són els tres partits que amb el temps seran hegemònics a l'Aragó: el PAR, el PSOE i el PP (AP en aquell moment). La presència d'aquests tres partits serà ininterrompuda entre 1983 i 2011, data en la qual el PAR no obté cap representant al consistori. Durant tot el període democràtic només hi ha hagut dos partits més que han format part del consell municipal: el CDS, que va tenir un regidor en les eleccions de 1987, i la CHA, que va obtenir un regidor el 2003 i el va mantenir durant tres legislatures seguides, tot i que el va perdre en les darreres eleccions. En les eleccions de 2015 només PSOE i PP mantenen representació al consistori.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
ADIT	4									
CDS			1							
CHA							1	1	1	
C's										
PAR		5	5	4	2	4	2	1		
PP ¹		2	2	1	3	4	4	3	5	4
PSOE		4	3	6	6	3	4	6	5	7
UCD	6									
UDIDA	1									
Total	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11

Taula 17: Evolució dels resultats electorals a Tamarit de Llitera (regidors per partit)

¹ AP-PDP-UL el 1983; i AP el 1987

Valldellou mostra també una evolució peculiar, ja que durant la majoria de les convocatòries ha comptat només amb una única opció electoral (taula 18). En les primeres eleccions va ser la UCD, en les segones una candidatura local independent, mentre que a partir de la tercera aquest partit únic és el PSOE. A partir de la convocatòria electoral del 2003, s'hi afegeix un altre partit, que és el PP en aquelles eleccions i el PAR en les dues següents, si bé amb una representació escassa. Per a les eleccions del 2015, a causa del descens de població, l'Ajuntament de Valldellou passa de tenir 5 regidors a tenir-ne 3, i tots tres queden en mans del PSOE.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
INDEP		5								
PAR								1	1	
PP							1			
PSOE			5	5	5	5	4	4	4	3
UCD	5									
Total	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3

Taula 18: Evolució dels resultats electorals a Valldellou (regidors per partit)

Les primeres eleccions de Ventsilló (taula 19) com a municipi plenament autònom tenen lloc el 1991, i el consell municipal queda constituït per dos partits, el PP i el PSOE. Aquest darrer partit obté la majoria i la manté durant totes les legislatures del període 1991-2015. Es tracta del municipi amb menors variacions en la distribució de partits i de regidors de tota la Llitera.

Partits	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2015
PP	-	-	-	3	2	2	2	2	2	2
PSOE	-	-	-	4	5	5	5	5	5	5
Total	-	-	-	7	7	7	7	7	7	7

Taula 19: Evolució dels resultats electorals a Ventsilló (regidors per partit)

7. Conclusions

La història de les eleccions locals a la comarca permet visibilitzar algunes tendències interessants en l'oferta de partits polítics i candidatures i en el comportament electoral de la població de la Llitera.

Una de les característiques més notables és la gran quantitat de candidatures locals independents que hi va haver durant les primeres legislatures, que a partir dels anys noranta van desaparèixer pràcticament del tot, de manera que van deixar l'oferta electoral a la Llitera reduïda a unes poques candidatures dels partits estatals i autonòmics. Un factor que podria explicar aquesta evolució és l'elevat grau de dependència que tenen els ajuntaments de les institucions supralocals, en especial de les diputacions provincials (que són els organismes on es decideix el repartiment d'un important contingent de recursos entre els municipis), però també de les institucions autonòmiques. En aquest context polític i institucional, una candidatura independent pot trobar-se amb serioses dificultats per aconseguir subvencions i recursos per part d'aquelles institucions provincials o autonòmiques, amb presumible tendència a prioritzar els ajuntaments més afins als partits que les governen. La constatació d'aquesta tendència es podria interpretar com una feblesa del nostre sistema democràtic, que a través de xarxes clientelars prioritza la concentració de poder en pocs partits polítics.

Una altra interpretació per explicar la proliferació de candidatures independents durant les primeres legislatures podria raure en els dubtes de les elits locals a l'hora d'alinejar-se amb uns partits encara desconeguts i llunyans (en línia amb el que mostra Bonsón, 1997). Així, fins que no van veure unes certes garanties no es van decidir a apostar per presentar candidatures emmarcades en el sistema de partits generals, cosa que va succeir a partir de la tercera i quarta legislatura. Possiblement, llavors també es van començar a percebre amb claredat els efectes negatius de formar part d'una candidatura desconnectada dels partits que governen a les institucions provincials i autonòmiques.

Una altra característica a destacar és el paral·lisme existent entre els canvis de cicle electoral a escala estatal i els d'escala local (tal com s'apunta també a Capdevila *et al.*, 2008; Pericot i Capdevila, 2009, o Capdevila i Pont, 2012). Així, l'època on la UCD era el partit hege-

mònic en l'àmbit estatal, en els municipis lliterans aquell partit va ser el que va predominar; durant tot el període en què el PSOE va ser el partit hegemònic a Espanya, també ho va ser a la Llitera, i quan el PP va governar Espanya a finals dels noranta i primers anys del segle XXI, aquest partit també va tenir un considerable augment a la Llitera. De la mateixa manera, la recent irrupció de noves forces polítiques en el Congrés dels Diputats i en els parlaments autonòmics s'ha començat a reflectir també, encara de manera molt tímida, en els ajuntaments lliterans. Es podria dir, per tant, que els cicles polítics a nivell general influeixen els resultats d'àmbit local, tot i que no de manera automàtica, perquè se sap que el carisma i les persones concretes que configuren cada candidatura tenen molt pes en les eleccions municipals.

Cal fer referència també a la qüestió de l'abstenció, molt menor a la comarca de la Llitera que a la resta de la província d'Osca, però també que a l'Aragó i al conjunt d'Espanya. Tot i que en les primeres legislatures l'abstenció en alguns pobles de la Llitera va ser molt elevada, progressivament va anar disminuint fins a situar-se en nivells comparativament molt baixos. Només Binèfar i Tamarit de Llitera s'escapen d'aquesta tendència i mantenen nivells d'abstenció elevats. És possible que a mesura que augmenta el volum de població, els electors percebin més llunyanes les institucions polítiques i decideixin no involucrar-se tant en l'elecció dels seus representants. Aquests dos municipis són també els que apleguen més proporció de persones immigrades, que possiblement no participen tant en la vida institucional local. També podria ser que en els municipis petits tothom sigui molt proper a alguna llista electoral, cosa que pot generar una pressió afegida per anar a votar.

La seqüència històrica també permet observar l'evolució de la distribució de regidors entre els tres partits majoritaris a l'Aragó (PAR, PP i PSOE). A grans trets, el PSOE aconsegueix al voltant del 50% dels regidors comarcals durant tot el període analitzat, mentre que el PAR i el PP es reparteixen a parts iguals el 50% restant, amb major pes d'un o altre partit en funció del període històric: durant les primeres legislatures, el PAR n'obtenia més que el PP, mentre que en les més recents succeeix el contrari. Els partits minoritaris obtenen una representació relativament marginal al llarg de tot el període, com el PCE/IU durant les primeres legislatures o la CHA en les darreres.

Tanmateix, totes aquestes tendències formen part de la dinàmica pròpia del període democràtic des del 1979 fins al 2011. Però, a partir d'aquesta data, cada cop hi ha més indicis que el règim polític encetat amb la Transició de 1977 ha entrat en crisi i es troba en plena transformació. La perllongada i profunda crisi econòmica i la correlativa crisi institucional (per casos de corrupció, disfuncions, descrèdit de la monarquia, afebliment de la divisió de poders, etc.) han comportat moviments de fons que es poden traduir en canvis importants en l'estructura del sistema polític espanyol. Com hem vist, els canvis en els cicles polítics a nivell general sempre tenen una influència en l'àmbit de les eleccions locals, per la qual cosa no es pot descartar que en un futur els partits polítics representats a la comarca puguin ser uns altres o patir canvis de tendència més dràstics. De moment, ja s'han observat alguns indicis, com la irrupció de Cambiar en dos ajuntaments i la presentació de llistes per part de Ciudadanos, i en un futur és probable que aquests canvis s'incrementin i augmenti l'oferta política comarcal.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

BONSÓN AVENTÍN, A. (1997): *Tal como eran. La Transición en la provincia de Huesca (1975-1982)*, Ed. Mira, Zaragoza.

CANALES SERRANO, A. F. (2003): *Derecha y poder local en el siglo XX: Evolución ideológica y práctica política de la derecha en Barakaldo (Vizcaya) y Vilanova i la Geltrú (Barcelona), 1898-1979*, Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra.

CE (1978) *Constitución Española*.

CAPDEVILA, A.; PERICOT, J.; GÓMEZ, L.; AUBIA, L. (2008): «Estrategias discursivas en las campañas electorales». M. J. CANEL, M. GARCIA GURRIONERO (ed.), *Estudios de Comunicación Política*, Universidad Complutense, Madrid, pp. 397-418.

CAPDEVILA, A.; PONT, C. (2012): *La campanya fragmentada. Comunicació política i comportament electoral a les eleccions catalanes de 2010*, Ed. Documenta Universitaria, Girona.

CUADRADO, M. M. (1969): *Elecciones y partidos políticos en España (1868-1931)*, Ed. Taurus, Madrid.

Ministerio del Interior: Infoelectoral (www.infoelectoral.mir.es) [consulta del 20 de juliol de 2014], i <http://elecciones.mir.es> [consulta del 20 de juliol de 2015].

PALOMARES, A.; ROVIRA, J. (2008): *Comarca de la Litera*, Colección Territorio, núm. 29, Diputación General de Aragón, Zaragoza.

PERICOT, J.; CAPDEVILA, A. (2009): *L'espectre del Tripartit. Comunicació política i comportament electoral a les eleccions catalanes de 2006*, Ed. Documenta Universitaria, Girona.

Annex 1: Taules amb els resultats de les eleccions locals als municipis de la Llitera

1979					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	GEI	Grupo Electoral Independiente	380	100%	9
Alcampell	UCD	Unión de Centro Democrático	308	38,17%	4
	PCE	Partido Comunista de España	268	33,21%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	231	28,62%	2
Altorricó	UCD	Unión de Centro Democrático	474	55,24%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	384	44,76%	4
Açanui-Alins	CDE	Candidatura Democrática	113	64,57%	5
	CIN	Candidatura Independiente	62	35,43%	2
Baells	AEIDB	Agrupación Electoral Independiente de Baells	99	100%	7
Valldellou	UCD	Unión de Centro Democrático	124	94,66%	5
Binèfar	UCD	Unión de Centro Democrático	1.694	44,33%	6
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.148	30,04%	4
	PCE	Partido Comunista de España	659	17,25%	2
	IR	Izquierda Republicana	320	8,37%	1
Camporrells	UCD	Unión de Centro Democrático	97	56,40%	4
	PCE	Partido Comunista de España	75	43,60%	3
Castellonroi	UCD	Unión de Centro Democrático	143	100%	7
Esplús	UCD	Unión de Centro Democrático	563	100%	9
Peralta de Calassanç	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	186	60,59%	4
	PCE	Partido Comunista de España	121	39,41%	3
Sant Esteve de Llitera	AIDSE	Agrupación Independiente de San Esteban de Llitera	278	55,38%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	224	44,62%	3
Tamarit de Llitera	UCD	Unión de Centro Democrático	1.089	48,12%	6
	ADIT	Agrupación Democrática Independiente de Tamarite	852	37,65%	4
	UDIDA	Unión Democrática Independiente de Algayón	322	14,23%	1
Totals			10.214		107

Taula A1: Resultats de les eleccions locals de 1979, per municipi.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

1983					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	INDEP	Independientes	251	43,43%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	203	35,12%	3
	AP-PDP-UL	Alianza Popular-Partido Demócrata Popular-Unión Liberal	124	21,45%	2
Alcampell	PCE	Partido Comunista de España	386	50,26%	5
	PAR	Partido Aragonés Regionalista	225	29,30%	2
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	157	20,44%	2
Altorrícó	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	543	58,26%	6
	AP-PDP-UL	Alianza Popular-Partido Demócrata Popular-Unión Liberal	212	22,75%	2
	PAR	Partido Aragonés Regionalista	177	18,99%	1
Açanui-Alins	INDEP 1	Independientes 1	128	68,09%	5
	INDEP2	Independientes 2	60	31,91%	2
Baells	INDEP	Independientes	97	87,39%	5
	CDS	Centro Democrático y Social	12	10,81%	0
Valldellou	INDEP	Independientes	138	85,71%	5
	AP-PDP-UL	Alianza Popular-Partido Demócrata Popular-Unión Liberal	18	11,18%	0
	CDS	Centro Democrático y Social	1	0,62%	0
Binèfar	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	2.011	50,62%	8
	PAR	Partido Aragonés Regionalista	1.500	37,75%	5
	PCE	Partido Comunista de España	248	6,24%	0
	INDEP	Independientes	214	5,39%	0
Camporrells	INDEP	Independientes	148	100%	7
Castellonroi	PAR	Partido Aragonés Regionalista	98	100%	7
Esplús	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	424	49,42%	5
	PAR	Partido Aragonés Regionalista	244	28,44%	2
	AP-PDP-UL	Alianza Popular-Partido Demócrata Popular-Unión Liberal	190	22,14%	2
Peralta de Calassanç	INDEP	Independientes	162	58,70%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	114	41,30%	3
Sant Esteve de Llitera	PAR	Partido Aragonés Regionalista	305	59,57%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	207	40,43%	3
Tamarit de Llitera	PAR	Partido Aragonés Regionalista	957	44,55%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	769	35,80%	4
	AP-PDP-UL	Alianza Popular-Partido Demócrata Popular-Unión Liberal	422	19,65%	2
Totals			10.745		105

Taula A2: Resultats de les eleccions locals de 1983, per municipi.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

1987					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	237	39,70%	4
	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	143	23,95%	2
	IND-1	Candidatura Electores Independientes	109	18,26%	2
	CDS	Centro Democrático y Social	94	15,75%	1
Alcampell	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	354	48,90%	4
	PAR	Partido Aragonés Regionalista	215	29,70%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	152	20,99%	2
Altorricó	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	547	63,16%	6
	PAR	Partido Aragonés Regionalista	239	27,60%	3
	CDS	Centro Democrático y Social	67	7,74%	0
Açanui-Alins	IND-2	Candidatura Democrática	112	66,27%	5
	IND-1	Candidatura Independiente	55	32,54%	2
Baells	INDEP	Independientes	79	84,95%	5
Valldellou	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	95	72,52%	5
Binèfar	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.489	38,02%	5
	PAR	Partido Aragonés Regionalista	1.146	29,26%	4
	CDS	Centro Democrático y Social	760	19,41%	3
	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	466	11,90%	1
Camporrells	CDS	Centro Democrático y Social	119	79,33%	7
Castellonroi	CDS	Centro Democrático y Social	166	54,07%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	138	44,95%	3
Esplús	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	383	42,23%	4
	AEIV	Agrupación Electoral Independiente de Vencillón	332	36,60%	3
	CDS	Centro Democrático y Social	183	20,18%	2
Peralta de Calassanç	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	193	83,91%	7
Sant Esteve de Llitera	PAR	Partido Aragonés Regionalista	274	54,26%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	225	44,55%	3
Tamarit de Llitera	PAR	Partido Aragonés Regionalista	938	42,85%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	618	28,23%	3
	AP	Federación de Partidos de Alianza Popular	330	15,08%	2
	CDS	Centro Democrático y Social	191	8,73%	1
	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	92	4,20%	0
			10.541		105

Taula A3: Resultats de les eleccions locals de 1987, per municipi.Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

1995					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	PAR	Partido Aragonés	248	39,94%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	206	33,17%	3
	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	85	13,69%	1
	PP	Partido Popular	71	11,43%	1
Alcampell	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	340	49,28%	5
	PAR	Partido Aragonés	230	33,33%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	113	16,38%	1
Altorrícó	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	546	70,63%	7
	PAR	Partido Aragonés	211	27,30%	2
Açanui-Alins	PAR	Partido Aragonés	99	58,93%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	69	41,07%	1
Baells	PAR	Partido Aragonés	40	45,45%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	39	44,32%	2
Valldellou	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	91	71,09%	5
	PAR	Partido Aragonés	5	3,91%	0
Binèfar	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.743	42,36%	6
	PP	Partido Popular	995	24,18%	3
	PAR	Partido Aragonés	527	12,81%	2
	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	379	9,21%	1
	CDS	Centro Democrático y Social	347	8,43%	1
	CHA	Unión Aragonésista-Chunta Aragonésista	89	2,16%	0
Camporrells	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	132	56,90%	4
	PAR	Partido Aragonés	100	43,10%	3
Castellonroi	PAR	Partido Aragonés	191	60,44%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	120	37,97%	3
Esplús	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	290	53,41%	4
	PAR	Partido Aragonés	244	44,94%	3
Peralta de Calassanç	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	174	66,92%	5
	PAR	Partido Aragonés	71	27,31%	2
	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	13	5%	0
Sant Esteve de Llitera	PAR	Partido Aragonés	258	52,33%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	141	28,60%	2
	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	46	9,33%	0
	PP	Partido Popular	43	8,72%	0
Tamarit de Llitera	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	980	47,27%	6
	PAR	Partido Aragonés	673	32,47%	4
	PP	Partido Popular	282	13,60%	1
	CAA-IU	Convergencia Alternativa de Aragón-Izquierda Unida	109	5,26%	0
Vensilló	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	207	59,83%	4
	PP	Partido Popular	137	39,60%	3
Totals			10.684		108

Taula A4: Resultats de les eleccions locals de 1991, per municipi.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

1995					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	PAR	Partido Aragonés	291	44,50%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	285	43,58%	4
	PP	Partido Popular	54	8,26%	0
Alcampell	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	198	31,33%	3
	PP	Partido Popular	190	30,06%	3
	PAR	Partido Aragonés	120	18,99%	2
	IU	Izquierda Unida de Aragón	106	16,77%	1
Altorrícó	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	576	70,16%	7
	PAR	Partido Aragonés	221	26,92%	2
Açanui-Alins	PAR	Partido Aragonés	87	59,59%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	74	50,68%	2
Baells	PAR	Partido Aragonés	54	56,25%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	44	45,83%	2
Valldellou	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	71	65,14%	5
Binèfar	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.840	40,99%	6
	PP	Partido Popular	1.619	36,07%	5
	PAR	Partido Aragonés	464	10,34%	1
	IU	Izquierda Unida de Aragón	307	6,84%	1
	CHA	Chunta Aragonesista	145	3,23%	0
Camporrells	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	155	76,35%	6
	PAR	Partido Aragonés	48	23,65%	1
Castellonroi	PAR	Partido Aragonés	152	48,56%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	86	27,48%	2
	PP	Partido Popular	64	20,45%	1
Esplús	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	281	51,28%	4
	PP	Partido Popular	254	46,35%	3
Peralta de Calassanç	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	148	67,89%	5
	PAR	Partido Aragonés	69	31,65%	2
Sant Esteve de Llitera	PAR	Partido Aragonés	204	42,15%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	180	37,19%	3
	PP	Partido Popular	94	19,42%	1
Tamarit de Llitera	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.165	51,89%	6
	PP	Partido Popular	564	25,12%	3
	PAR	Partido Aragonés	470	20,94%	2
Vensilló	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	214	63,13%	5
	PP	Partido Popular	118	34,81%	2
Totals			11.012		108

Taula A5: Resultats de les eleccions locals de 1995, per municipi.Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

1999					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	PAR	Partido Aragonés	323	51,35%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	250	39,75%	3
	PP	Partido Popular	44	7%	0
Alcàmpell	PP	Partido Popular	287	43,68%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	263	40,03%	3
	PAR	Partido Aragonés	70	10,65%	0
	IU	Izquierda Unida de Aragón	19	2,89%	0
Altorríco	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	654	72,91%	7
	PAR	Partido Aragonés	196	21,85%	2
	PP	Partido Popular	34	3,79%	0
Açaui-Alins	PAR	Partido Aragonés	60	45,11%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	56	42,11%	2
	PP	Partido Popular	21	15,79%	0
Baells	PAR	Partido Aragonés	46	45,1%	2
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	43	42,16%	1
	PP	Partido Popular	38	37,25%	2
Valldellou	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	67	66,34%	5
Binèfar	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.703	41,68%	6
	PP	Partido Popular	1.407	34,43%	5
	PAR	Partido Aragonés	364	8,91%	1
	CHA	Chunta Aragonesista	322	7,88%	1
	IU	Izquierda Unida de Aragón	199	4,87%	0
Camporrells	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	143	72,96%	5
	PP	Partido Popular	53	27,04%	2
Castellonroi	PAR	Partido Aragonés	201	66,12%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	101	33,22%	2
Esplús	PP	Partido Popular	253	49,51%	4
	AEI-E	Agrupación de Electores (Independientes) de Esplús	140	27,40%	2
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	101	19,77%	1
Peralta de Calassanç	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	101	46,76%	3
	PAR	Partido Aragonés	86	39,81%	3
	PP	Partido Popular	27	12,50%	1
Sant Esteve de Llitera	PP	Partido Popular	257	59,08%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	168	38,62%	3
Tamarit de Llitera	PAR	Partido Aragonés	729	35,12%	4
	PP	Partido Popular	594	28,61%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	589	28,37%	3
	IU	Izquierda Unida de Aragón	79	3,81%	0
Vensilló	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	202	64,33%	5
	PP	Partido Popular	106	33,76%	2
Totals			10.396		104

Taula A6: Resultats de les eleccions locals de 1999, per municipi.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

2003					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	PAR	Partido Aragonés	322	49,69%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	310	47,84%	3
	PP	Partido Popular	6	0,93%	0
Alcampell	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	384	60,57%	5
	PAR	Partido Aragonés	123	19,40%	1
	PP	Partido Popular	119	18,77%	1
Altorríó	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	688	78,18%	8
	PAR	Partido Aragonés	169	19,20%	1
Açanui-Alins	PAR	Partido Aragonés	68	53,97%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	41	32,54%	1
	PP	Partido Popular	18	14,29%	0
Baells	PP	Partido Popular	35	35,35%	2
	PAR	Partido Aragonés	31	31,31%	2
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	30	30,3%	1
Valldellou	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	35	44,3%	4
	PP	Partido Popular	23	29,11%	1
Binèfar	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.902	42,18%	6
	PP	Partido Popular	1.597	35,42%	5
	CHA	Chunta Aragonesista	468	10,38%	1
	PAR	Partido Aragonés	414	9,18%	1
Camporrells	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	131	71,20%	5
	PP	Partido Popular	51	27,72%	2
Castellonroi	PAR	Partido Aragonés	183	63,10%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	76	26,21%	2
	PP	Partido Popular	18	6,21%	0
Esplús	PP	Partido Popular	179	38,25%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	158	33,76%	2
	AEIE	Agrupación de Electores Independientes de Esplús	125	26,71%	2
Peralta de Calassanç	PAR	Partido Aragonés	155	69,20%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	59	26,34%	2
	PP	Partido Popular	8	3,57%	0
Sant Esteve de Llitera	PP	Partido Popular	112	25,40%	2
	PAR	Partido Aragonés	112	25,40%	2
	CHA	Chunta Aragonesista	109	24,72%	2
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	103	23,36%	1
Tamarit de Llitera	PP	Partido Popular	786	37,41%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	633	30,13%	4
	PAR	Partido Aragonés	370	17,61%	2
	CHA	Chunta Aragonesista	260	12,38%	1
Vensilló	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	224	71,57%	5
	PP	Partido Popular	86	27,48%	2
Totals			10.721		104

Taula A7: Resultats de les eleccions locals de 2003, per municipi.Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

2007					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	376	62,88%	5
	PAR	Partido Aragonés	128	21,40%	2
	CHA	Chunta Aragonesista	63	10,54%	0
	PP	Partido Popular	4	0,67%	0
Alcampell	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	375	66,25%	5
	PP	Partido Popular	101	17,84%	1
	PAR	Partido Aragonés	78	13,78%	1
Altorríco	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	528	61,04%	6
	PP	Partido Popular	195	22,54%	2
	PAR	Partido Aragonés	121	13,99%	1
Açaui-Alins	PAR	Partido Aragonés	77	57,04%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	39	28,89%	1
	PP	Partido Popular	10	7,41%	0
	CHA	Chunta Aragonesista	4	2,96%	0
Baells	PAR	Partido Aragonés	53	58,89%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	27	30%	1
	PP	Partido Popular	12	13,33%	0
	CHA	Chunta Aragonesista	3	3,33%	0
Valldellou	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	49	52,13%	4
	PAR	Partido Aragonés	29	30,85%	1
	PP	Partido Popular	8	8,51%	0
	CHA	Chunta Aragonesista	7	7,45%	0
Binèfar	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.617	38,26%	6
	PP	Partido Popular	1.299	30,74%	4
	PAR	Partido Aragonés	634	15%	2
	CHA	Chunta Aragonesista	277	6,55%	1
	IU-A	Izquierda Unida de Aragón	265	6,27%	0
Camporrells	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	107	76,98%	5
	CHA	Chunta Aragonesista	33	23,74%	0
	PP	Partido Popular	23	16,55%	0
Castellonroi	PAR	Partido Aragonés	133	45,55%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	77	26,37%	2
	PP	Partido Popular	69	23,63%	2
Esplús	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	268	59,03%	4
	PP	Partido Popular	178	39,21%	3
Peralta de Calassanç	PAR	Partido Aragonés	130	62,80%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	76	36,71%	2
Sant Esteve de Llitera	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	288	68,57%	6
	PP	Partido Popular	49	11,67%	1
	CHA	Chunta Aragonesista	48	11,43%	0
	PAR	Partido Aragonés	32	7,62%	0
Tamarit de Llitera	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	964	50,92%	6
	PP	Partido Popular	546	28,84%	3
	CHA	Chunta Aragonesista	186	9,83%	1
	PAR	Partido Aragonés	148	7,82%	1
Vensilló	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	193	69,93%	5
	PP	Partido Popular	81	29,35%	2
			10.008		102

Taula A8: Resultats de les eleccions locals de 2007, per municipi.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

2011					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	233	44,72%	4
	PP	Partido Popular	144	27,64%	2
	CHA	Chunta Aragonesista	73	14,01%	1
	PAR	Partido Aragonés	53	10,17%	0
Alcampell	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	312	59,20%	5
	PP	Partido Popular	119	22,58%	1
	PAR	Partido Aragonés	89	16,89%	1
Altorrícó	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	448	54,30%	6
	PP	Partido Popular	278	33,70%	3
	PAR	Partido Aragonés	64	7,76%	0
Açaui-Alins	PAR	Partido Aragonés	63	47,37%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	44	33,08%	1
	PP	Partido Popular	28	21,05%	1
	CHA	Unión Aragonesista-Unió Aragonesista-Chunta Aragonesista	4	3,01%	0
Baells	PAR	Partido Aragonés	38	50%	4
	PP	Partido Popular	17	22,37%	1
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	16	21,05%	0
Valldellou	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	55	57,89%	4
	CHA	Chunta Aragonesista	27	28,42%	0
	PAR	Partido Aragonés	25	26,32%	1
	PP	Partido Popular	11	11,58%	0
Binèfar	PP	Partido Popular	1.562	34,47%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.484	32,74%	5
	PAR	Partido Aragonés	935	20,63%	3
	IU	Izquierda Unida	227	5,01%	0
	CHA	Chunta Aragonesista	202	4,46%	0
Camporrells	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	73	65,18%	5
	PP	Partido Popular	19	16,96%	0
	PAR	Partido Aragonés	19	16,96%	0
	CHA	Chunta Aragonesista	8	7,14%	0
Castellonroi	PAR	Partido Aragonés	115	40,49%	3
	PP	Partido Popular	107	37,68%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	59	20,77%	1
Esplús	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	265	60,36%	4
	PP	Partido Popular	161	36,67%	3
Peralta de Calassanç	PAR	Partido Aragonés	113	66,47%	4
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	31	18,24%	1
	PP	Partido Popular	18	10,59%	0
Sant Esteve de Llitera	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	323	85,45%	6
	PP	Partido Popular	50	13,23%	1
Tamarit de Llitera	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	781	43,22%	5
	PP	Partido Popular	737	40,79%	5
	CHA	Chunta Aragonesista	160	8,85%	1
	PAR	Partido Aragonés	74	4,10%	0
Vensilló	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	167	60,51%	5
	PP	Partido Popular	98	35,51%	2
Totals			9.929		100

Taula A9: Resultats de les eleccions locals de 2011, per municipi.Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (www.infoelectoral.mir.es).

2015					
Municipis	Sigles	Candidatura	Vots	% vàlids	Regidors
Albelda	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	197	41%	3
	PP	Partido Popular	105	22%	2
	CHA	Chunta Aragonesista	43	9%	0
	Cambiar	Cambiar Albelda-IU	124	26%	2
Alcampell	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	282	60%	5
	PP	Partido Popular	77	16%	1
	PAR	Partido Aragonés	64	14%	1
	Cambiar	Cambiar Alcampell-IU	42	9%	0
Altorríco	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	482	62%	6
	PP	Partido Popular	218	28%	3
	PAR	Partido Aragonés	57	7%	0
Açanui-Alins	PAR	Partido Aragonés	54	42%	3
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	47	36%	2
	PP	Partido Popular	25	19%	0
	CHA	Unión Aragonesista-Unió Aragonesista-Chunta Aragonesista	5	4%	0
Baells	PAR	Partido Aragonés	29	41%	4
	PP	Partido Popular	10	14%	0
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	28	40%	1
Valldellou	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	59	81%	3
	CHA	Chunta Aragonesista	4	5%	0
	PAR	Partido Aragonés	9	12%	0
	PP	Partido Popular	0	0%	0
Binèfar	PP	Partido Popular	1.339	32%	5
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	1.258	30%	4
	PAR	Partido Aragonés	444	11%	1
	Cambiar	Cambiar Binèfar-IU	924	22%	3
	CHA	Chunta Aragonesista	134	3%	0
Camporrells	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	57	65%	5
	PP	Partido Popular	20	23%	0
	CHA	Chunta Aragonesista	2	2%	0
Castellonroi	PAR	Partido Aragonés	114	42%	3
	PP	Partido Popular	39	14%	1
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	117	43%	3
Esplús	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	240	66%	5
	PP	Partido Popular	99	27%	2
Peralta de Calassanç	PAR	Partido Aragonés	48	32%	2
	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	91	60%	3
	PP	Partido Popular	14	9%	0
Sant Esteve de Llitera	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	302	97%	7
Tamarit de Llitera	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	816	48%	7
	PP	Partido Popular	519	31%	4
	CHA	Chunta Aragonesista	100	6%	0
	PAR	Partido Aragonés	96	6%	0
	C's	Ciudadanos	113	7%	0
Vensilló	PSOE	Partido Socialista Obrero Español	159	69%	5
	PP	Partido Popular	67	29%	2
Totals			9.073		98

Taula A 10: Resultats de les eleccions locals de 2015, per municipi.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio del Interior (<http://elecciones.mir.es>).